

Curs 2009-10 Codi :22002 Assignatura : Didàctica del Coneixement del Medi Social i Cultural

Titulació, impartició i nombre de crèdits:

Mestre d'Educació Infantil: troncal , 1er Semestre, 3er curs, 6 crèdits (5 ECTS)

Departament: Didàctica de la Llengua, la Literatura i les Ciències Socials

Professors: Agnès Boixader i Cecília Llobet

1. Objectius d'aprenentatge de l'assignatura

- Analitzar el valor educatiu, les finalitats i els propòsits de l'ensenyament i l'aprenentatge de les ciències socials en la formació dels alumnes d'educació infantil.
- Valorar diferents concepcions, estils, models i pràctiques educatives i la seva aportació en la formació per una ciutadania responsable i crítica.
- Interpretar i valorar el currículum de l'Àrea de Descoberta de l'Entorn Social i analitzar la seva concreció en diferents materials curriculars.
- Analitzar els principals problemes que planteja l'ensenyament i l'aprenentatge de les ciències socials en l'educació infantil, a partir de la construcció dels conceptes d'espai geogràfic i de temps.
- Distingir i valorar els diferents mètodes i estratègies didàctiques per a l'ensenyament i l'aprenentatge de les ciències socials a educació infantil.
- Aprendre a dissenyar, justificar i elaborar una unitat didàctica de ciències socials on s'apliquin els principis treballats.

2. Blocs temàtics i organització dels continguts

1. El mestre com a professional de l'educació. Les finalitats educatives de les ciències socials. Els diferents models curriculars.

Quina concepció de ciències socials i per a què? Per a què ensenyar ciències socials? Hi ha una única manera d'entendre les ciències socials i les seves finalitats?

2. L'ensenyament i l'aprenentatge de les ciències socials a infantil.

a. La selecció dels continguts

Què ensenyar de ciències socials? Com hem de seleccionar els continguts? Quins continguts s'han d'ensenyar per a què els alumnes aprenguin a pensar, a sentir, a fer i a actuar en el futur com a ciutadans crítics i responsables? Quines categories de continguts hem de seleccionar? Els conceptes socials clau poden actuar com a eixos vertebradors del coneixement que ha de ser ensenyat?

b. La construcció dels conceptes d'espai i temps

Com els infants entenen el món? És important ajudar als alumnes d'educació infantil a situar-se en l'espai i en el temps personal i social? Què aporta l'estudi de l'espai i el temps a la formació del pensament social?

c. L'ensenyament dels valors i les ciències socials

Quins valors ensenyar? Tenen les ciències socials uns valors propis? Com ensenyar els valors?

3. Mètodes, estratègies i recursos didàctics per a l'ensenyament i l'aprenentatge de les ciències socials

Com ensenyar les ciències socials per a què els infants aprenguin? Quines estratègies, habilitats i tècniques faciliten aprendre ciències socials? Hi ha recursos propis de les ciències socials? Quins criteris ha de tenir el mestre per seleccionar materials i recursos?

4. El Disseny Curricular Base de l'Àrea de Descoberta de l'Entorn Natural i Social. Elaboració d'un projecte de treball per l'Àrea de Descoberta de l'Entorn Social.

Quins són els continguts socials de l'Àrea de Descoberta de l'Entorn? Quins documents curriculars orienten la tasca docent i la programació dels centres? Quins materials ajuden a desenvolupar la programació a l'aula? Com es dissenya una unitat didàctica?

3. Avaluació

L'avaluació és un procés que ens dona informació sobre els aprenentatges adquirits per l'estudiant i ens ajuda a certificar que s'han aconseguit els objectius. L'avaluació requereix, per tant, dades per al reconeixement del que s'ha après i criteris per valorar-les.

L'avaluació es considera l'eina que ha de permetre analitzar tant el procés com el resultat de l'aprenentatge. Periòdicament, es promourà la reflexió sobre com es va desenvolupant l'assignatura. També serà objecte d'avaluació, l'actitud envers el treball realitzat a l'aula, l'aportació d'idees, de dubtes, de qüestions a debatre i d'informació i punts de vista argumentats.

L'avaluació de l'assignatura té dues dimensions: una formativa i una acreditativa.

a) L'avaluació formativa

L'avaluació formativa es desenvolupa durant tot el semestre i té com a funció fonamental estimular que l'estudiant sigui conscient del seu procés d'aprenentatge i el reorienti prenent com a referència els continguts fonamentals. Per tal d'establir mecanismes de regulació de l'ensenyament-aprenentatge, es considera important:

- ~ Preparar i participar en els debats dels documents que es proporcionen a classe.
- ~ Presentar els treballs que es faran a classe.
- ~ Realitzar tutories per orientar l'elaboració de la Unitat Didàctica.

b) L'avaluació acreditativa

L'avaluació acreditativa té com a funció principal proporcionar al professorat els instruments per a decidir si l'alumnat ha superat l'assignatura. Per aprovar aquesta assignatura, caldrà:

~ Implicar-se en els treballs individuals i en grup. Es valorarà les aportacions, les intervencions i la seva qualitat en els debats en gran grup, a partir de les lectures plantejades.

~ Presentar correctament la carpeta d'aprenentatge. Realitzar correctament tots els exercicis i activitats pràctiques proposades. Es valorarà la puntualitat en el lliurament, la rigorositat i les aportacions que es facin.

~ Realitzar i superar els exercicis de síntesi que es facin. Es valorarà la pertinença de les respostes, la integració dels continguts rellevants de l'assignatura, la capacitat d'argumentar les respostes...

~ Dissenyar una unitat didàctica on s'observi l'aplicació dels coneixements teòrics treballats a l'aula, la rigorositat científica en la selecció del coneixement que haurà de ser ensenyat, la capacitat de reflexió crítica sobre el procés d'elaboració, les propostes de millora, la capacitat de treball en equip...

4. Fonts d'informació bàsica

L'estudiant tindrà dossiers de lectures obligatòries.

A més, aquesta assignatura funciona amb el recurs del Campus Virtual. En aquest espai els estudiants trobaran materials (fitxes de lectura, guions de treball, fitxes d'observació i avaluació,...) que els ajudaran a confeccionar els treballs en grup i els treballs individuals,...)

Bibliografia recomanada

ARANDA, A.M. (2003): Didáctica del conocimiento del medio social y cultural a educación infantil. Madrid: Síntesis.

BASSEDAS, E. HUGUET, T. SOLÉ, I. (1997): Aprender a enseñar a l'educació infantil. Barcelona: Graó.

BATLLORI, R.; CASAS, M. (2000): El conflicto y la diferenciación. Conceptos clave en la enseñanza de las ciencias sociales. Madrid: Milenio.

BENEJAM, P. (1999): "El contexto de enseñanza y la didáctica de las Ciencias Sociales", a DD.AA. Un currículum de Ciencias Sociales para el siglo XXI. Sevilla: Díada, pàg. 21-25.

BENEJAM, P. (1999): "La oportunidad de identificar conceptos clave que guien la propuesta curricular de Ciencias Sociales" a Iber, núm. 21, pàg. 5-12.

BENEJAM, P.; PAGÈS, J. (coords., 1998): Psicopedagogia de les ciències socials i de les humanitats. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.

BENEJAM, P.; PAGÈS, J. (coords. 1997): Enseñar y aprender Ciencias Sociales, Geografía e Historia en la Educación Secundaria. Barcelona: ICE-UB / Horsori.

CASAS, M. (1999): "Les Ciències Socials a l'ensenyament obligatori. Què ensenyar i per a què" a III jornades: L'ensenyament de les Ciències Socials: Reflexió i experiències. Barcelona: Rosa Sensat.

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT (1994): Currículum. Educació Infantil. (Primer Cicle d'Educació Infantil). Generalitat de Catalunya.

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT (2008): Segon Cicle d'Educació Infantil. Generalitat de Catalunya

GIROUX, H.A. (1992): "Educación y ciudadanía para una democracia crítica" a Aula de Innovación Educativa, núm. 1, pàg. 77-80.

GRASA, R. (1998): "Los valores democráticos en la sociedad actual. La libertad, la igualdad y la solidaridad ¿Puede la educación ser un instrumento para el cambio social?" a DDAA Los valores y la didáctica de las Ciencias Sociales. IX Simposium de Didáctica de las Ciencias Sociales. Lleida: Universitat de Lleida-Asociación Univeritaria de Profesores de Didáctica de las Ciencias Sociales.

HANNOUN, H. (1977): El niño conquista el medio. Buenos Aires: Kapelusz.

OLLER, M. (1996): "Ciències Socials. Educar i viure uns valors?" a L'Avenç, núm. 204, pàg. 71-73.

OLLER, M. (1999): "Trabajar problemas sociales en el aula, una alternativa a la transversalidad" a DDAA. Un Currículum de Ciencias Sociales para el siglo XXI. Actas del X Simposium de Didáctica de las Ciencias Sociales. La Rioja: Universidad de la Rioja-Diada, pàg. 123-129

PAGÈS, J. (1994): "Per què i què ensenyar i aprendre de Ciències Socials a finals del segle XX" a Perspectiva Escolar, núm. 182, pàg. 9-20.

PAGÈS, J. (1998): "Models i tradicions curriculars en l'ensenyament de les Ciències Socials i de les humanitats: Les finalitats i els valors com opció ideològica" a BENEJAM, P.; PAGÈS, J. (coords.) Psicopedagogia de les Ciències Socials i de les humanitats. Barcelona: UOC.

TONDA, E. (2001): La didáctica de las ciencias sociales en la formación del profesorado de Educación Infantil. Alicante: Publicaciones de la Universidad de Alicante.

TONUCCI, F. (1997): La ciutat dels infants. Barcelona. Barcanova.

ZEICHNER, K.M. (1993): "El maestro como profesional reflexivo" a Cuadernos de Pedagogía, núm. 220, pàg. 44-49.

Revistes de Didàctica de les Ciències Socials

- Íber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia. Revista de l'editorial Graó.
- Didáctica de las ciencias experimentales y sociales. Departament de Didàctica de les Ciències Experimentals i Socials. Universitat de Valencia
- Con-Ciencia Social. Anuario de didáctica de geografía, historia y otras ciencias sociales de Fedicaria.
- Enseñanza de las Ciencias Sociales. ICE de la UAB i de la UB.

Revistes on apareixen articles de Didàctica de les Ciències Socials :

- Aula de Innovación Educativa. Revista de l'editorial Graó.
- Cuadernos de Pedagogía. Revista de l'editorial Praxis.
- Documentos d'Anàlisi Geogràfica. Publicació del Departament de Geografia de la UAB.
- Guix. Elements d'acció educativa. Revista de l'editorial Graó.
- Investigación en la Escuela. Revista de la Universidad de Sevilla.
- Perspectiva Escolar. Revista de Rosa Sensat.

Algunes pàgines web

- ~ Edu365: <http://www.edu365.com/>
- ~ Enllaços de geografia i història: <http://www.xtec.es/%7Ejferro/matrizorigin.htm>
- ~ Senderi-Educació en Valors: <http://www.senderi.org>
- ~ Top de historia: <http://www.educahistoria.com/top/index.php>
- ~ Comunitat catalana de Webquest: <http://www.webquestcat.org/>
- ~ Xtec-Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya: <http://www.xtec.es>
- ~ Zona Clic: <http://clic.xtec.net/ca/>
- ~ Alteris: <http://www.alteris.org>